

Makroekonomie 1

Studijní materiál 5

Tomáš Velok

Obsah

- Rating států
- Teorém lokomotivy
- Sektory národního hospodářství
- Typy ekonomik, Magický čtyřúhelník
- AS – AD,
- Dvousektorový model ekonomiky
- Historie
- Platební bilance

Rating

Schopnost státu dodržet vlastní závazky k cizím subjektům a splatit je včas .

je oceněním jeho kredibility na zahraničních trzích.
BONITY STÁTU

Zhoršení ratingu zvyšuje náklady na půjčení peněz –
vyšší úrok ze státních dluhopisů
(Řecko 4,5 % X Německo 1,5 %)

RATING určují ratingové agentury - Standard & Poor's ,
Moody's či Fitch

Žebříček ratingových známek

Standard & Poor's	Moody's	MOODY'S	STANDARD & POOR'S	Fitch
		Investiční stupně		
AAA	Aaa	Aaa	AAA	Dánsko, Finsko, Kanada, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Singapur, Švédsko, Švýcarsko, USA, Austrálie
AA+	Aa1	Aa1	AA+	Finsko, Nizozemsko, Rakousko, USA
AA	Aa2	Aa2	AA	Belgie, Francie, Kuvajť, Nový Zéland
AA-	Aa3	Aa3	AA-	ČESKÁ REPUBLIKA, Čína, Estonsko, Japonsko, Tchaj-wan, S. Arábie, Chile
A+	A1	Aa1	A+	Izrael, Korea
A	A2	Aa2	A	Irsko, Slovensko
A-	A3	Aa3	A-	Malajie, Polsko, Slovinsko
BBB+	Baa1	Aa1	BBB+	Kazachstán, Malta, Lotyšsko
BBB	Baa2	Aa2		
BBB-	Baa3	Aa3		
BB+	Ba1	Aa1		
BB	Ba2	Aa2		
BB-	Ba3	Aa3		
B+	B1	Aa1		
B	B2	Aa2		
B-	B3	Aa3		
CCC	Caa	Aa3		
CC	Ca	Aa3		
C	C	Aa3		
D	C	Aa3		

Teorém lokomotivy

je mechanismus, kdy růst výkonu v jedné zemi (A) zemi vyvolá následný růst výkonu v druhé zemi (B).

- ↑ HDP ve státě A způsobí růst agreg. poptávky v zemi A, s růstem HDP A roste sklon k dovozu ze země B a následně ↑ exportu země B → ↑ HDP B a sníží nezaměstnanost B

- země A pak působí jako lokomotiva, která vyvolává ekonomický růst v zemi B (ČR a Německo)

SEKTORY NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Dělíme na hlavní 3 sektory

➤ Primární sektor

➤ Sekundární sektor

➤ Terciální sektor

I. PRIMÁRNÍ SEKTOR

odvětví, která produkují statky "ve spolupráci s přírodou"
 Zemědělství, lesnictví, rybařství, těžba

II SEKUNDÁRNÍ SEKTOR

odvětví zpracovatelského průmyslu . Tedy odvětví, která zpracovávají přírodní suroviny a vyrábějí a zpracovávají umělé zdroje. (průmysl)

III. TERCÍÁLNÍ SEKTOR

Odvětví soukromých a veřejných služeb (školství, doprava)

Podíl jednotlivých sektorů na zaměstnanosti ČR

	primární	sekundární	terciální
ČR	2,8	37,8	59,4
EU 28	4,5	24,7	70,8
Německo	1,3	28,1	70,6
Polsko	11,7	30,8	57,5
Španělsko	4,2	19,8	75,9

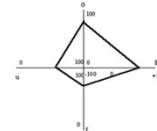
MAGICKÝ ČTYŘÚHELNÍK

Je grafickým vyjádřením vývoje a úspěšnosti hospodářské politiky vlády

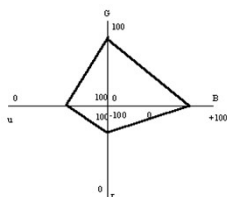
Vláda tedy nemůže plnit všechny 4 cíle současně, musí však u všech zachovat přijatelné hodnoty a volit priority.

Čím větší obsah čtyřúhelníku a ostřejší úhly tím úspěšnější stabilizační politiku vláda aplikuje.

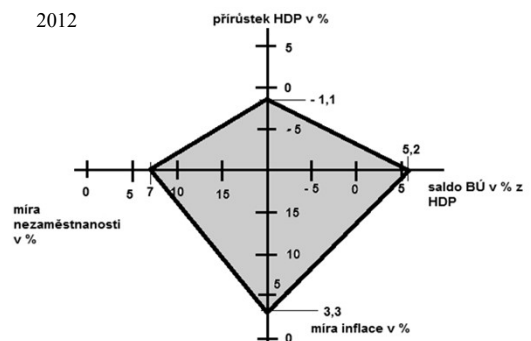

Magický čtyřúhelník

G = průměrné roční tempo růstu reálného produktu (%)
 u = průměrná roční míra nezaměstnanosti (%)
 r = průměrná roční míra inflace (%)
 B = průměrný podíl salda BU platební bilance na nominálním produktu (HDP n)

2012

Typy ekonomik

Typy ekonomik

- Zvyková ekonomika
(ek. rozhodnutí se přijímají na základě zvyků, tradic, instinktů) – starověk, středověk

- Příkazová ekonomika
(centrálně plánovaná, založená na příkazech a rozhodnutích z centra)

- Tržní ekonomika - soukromé vlastnictví, založená na podmínkách svobodného podnikání a soutěže (USA, EU)

- Smíšená ekonomika

Typy tržních ekonomik

- Relativně volné tržní ekonomiky
- Státně řízené ekonomiky
- Sociálně tržní ekonomiky

Relativně volné tržní ekonomiky

(USA, Holandsko)

- Ekonomická úloha vlády malá
- Daně a vládní výdaje se nacházejí na nízké úrovni
- Státní podnikatelský sektor neexistuje (nebo málo)
- Kooperace mezi firmami a vládou není povolena

Kde na světě bychom to našli ?

Státně řízené ekonomiky

Japonsko, Jižní Korea

- Kooperace mezi vládou a podniky v oblasti průmyslové politiky a rozvoje.
- Vlády se snaží vytvořit přiměřený rámec pro ekonomický růst pomocí průmyslové politiky, technické a finanční pomoci pro soukromý sektor, podpory exportu a stimulace akumulace kapitálu.

Sociálně tržní ekonomiky

(Francie, Švédsko)

- Vláda hraje důležitou roli v rozdělování důchodů
- Rozsáhlé sociální zabezpečení
- Daně – progresivní systém zdanění
- Velká moc odborů

Model AS – AD

Hospodářská aktivita země

determinanty, vlivy, procesy

- vnitřní proměnné
- vnější proměnné

Obě tyto skupiny působí na AS a AD.

Model AS – AD

- pokračování rozboru rovnovážného produktu
- zahrnuje vliv proměnlivé cenové hladiny (P)
- krátké i dlouhé období

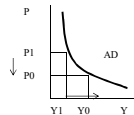
Agregátní poptávka (AD)

AD představuje objem celkových plánovaných výdajů na nákup produktu (Y) dané ekonomiky při určité cenové hladině (P)

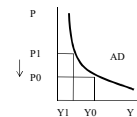
Poptávka subjektů při různých P
Domácnosti, firmy, stát, zahraničí

$$AD = C + I + G + NX$$

Nepřímá závislost $\uparrow P \rightarrow$ plánované výdaje

Příčiny sklonu křivky AD

> úroková sazba (Keynesův efekt)

$P_1 \Rightarrow \downarrow P_0 \Rightarrow \downarrow$ poptávka po penězích $\Rightarrow \uparrow D$ po CP $\Rightarrow i \downarrow$
 $\Rightarrow \uparrow I$ a C $\Rightarrow \uparrow Y_r$

> Efekt bohatství

$P_1 \downarrow \Rightarrow P_0 \downarrow \Rightarrow \uparrow$ reál hodnotu bohatství \Rightarrow přebytek utrátí

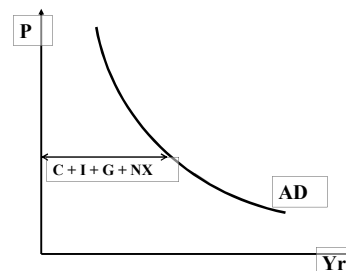
> Poptávka zahraničních subjektů

$P_1 \downarrow \Rightarrow P_0 \downarrow \Rightarrow$ dom. zboží levnější $\uparrow X$ $\downarrow M \Rightarrow \uparrow NX \rightarrow \uparrow Y$

Faktory ovlivňující AD

- Disponibilní důchody
- ceny statků
- finanční podmínky a očekávání
- zahraničně-obchodní podmínky
- vládní politika v oblasti fiskální a monetární politiky
- velikosti trhu

Grafické znázornění

Posun AD

Posun celé křivky

Posun po křivce

Posun celé křivky je způsoben

poptávkovými šoky

Jaké?

Pozitivní poptávko šoky – AD doprava

Negativní poptávkové šoky - AD doleva

Příklady poptávkových šoků

- Pokles míry zdanění důchodů osobních i podniků
- Růst úrokové sazby
- Optimistická očekávání budoucího vývoje
- Růst populace
- Rozhodnutí vlády o snížení sociálních dávek
- Stimulace exportu

• Růst AD krátkodobě zvýší reálný HDP nad Y^* , dlouhodobě však nikoliv. Dlouhodobý dopad růstu poptávky se projeví pouze ve zvýšení P .

• Pokles AD má rovněž nepříjemné důsledky. Dlouhodobý účinek poklesu AD na P je sice příznivý, ale je vykoupen určitým obdobím hospodářského poklesu a nez.

Agregátní nabídka (AS)

Je představována množství produkce (Y), nabízeným (f) při určité cenové hladině (P)

- Krátké období (SAS)
- Dlouhé období (LAS) vertikální $\Rightarrow Y^*$
(Y^* znamená plné využití VF – potenční produkt)

Rozsah AS závisí :

➤ cenové úrovni

➤ kapacitě firem, jejím využíváním, používaných technologiích a pod.

➤ na úrovni Y^*

Nabídkové šoky

1) Pozitivní nabídkové šoky (pokles ceny ropy)

2) Negativní nabídkové šoky (růst ceny ropy, růst mezd, daní)

Z hlediska reálnosti dělíme nabídkové šoky na :

A) Nominální nabídkové šoky

➤ růst N na prac. sílu (mzdy)

➤ Růst cen surovin na sv. trzích

➤ Znehodnocení nom. kursu domácí měny, Růst daní

B) Reálně nabídkové šoky

➤ změny v produktivitě VF

➤ zvýšení disp. VF

1) Keynesiánský přístup

A) Krátké období

v ekonomice existují nevyužité VF

Dvě varianty

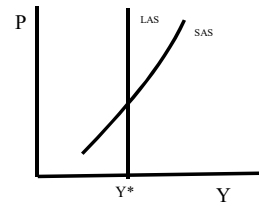
a) Extrémní keynesiánská verze (AS horizontální)

b) Základní keynesiánská verze (pozitivně skloněná s fix. nom w. a pružnými cenami) – běžná AS

B) Dlouhé období

- nom. w – nejsou fixní

- rovnováha na trhu práce

Křivka má ver. tvar

- Protná vodorovnou osu na úrovni Y^*

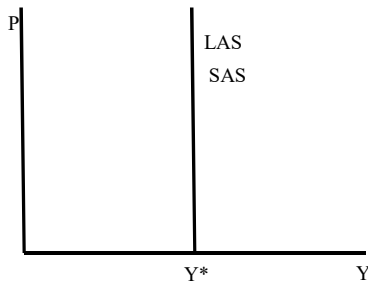
- růst AD povede pouze k zvyšování P

2) Klasické pojetí AS

předpokládá neustálou rovnováhu na trzích práce

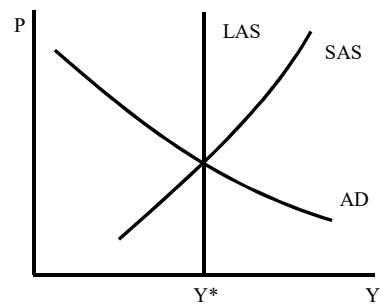
- Pružné mzdy, ceny a sledování reálných sazeb

- SAS a LAS je stejné -

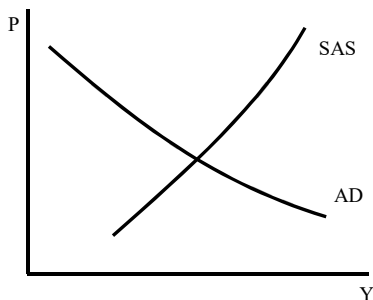

AS = AD

Rovnováha

AS = AD

Mezera produktu

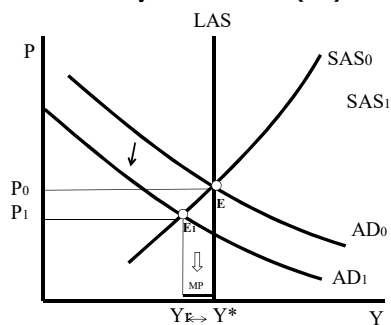
MP je pokud skutečný produkt Y_r je nižší než Y^*

Y^* je zde chápán jako produkt, který lze v ekonomice vyrobit, aniž dochází k vysoké inflaci.

Mezera produktu výpočet = $Y^* - Y_r$.

Graf MP další stránky

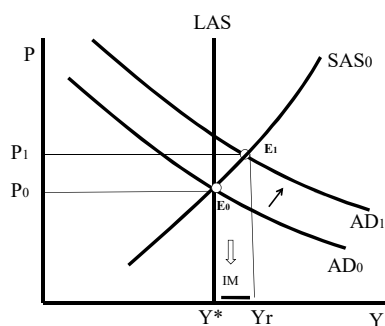
Mezera produktu při poklesu vládní výdajů
 Y_r je menší než Y^* (MP)

• **Inflační mezera (IM)** – skutečný produkt je vyšší než Y^* . Částka o kterou převyšuje AD potenciální produkt při určité cenové hladině.

- IM
- \uparrow G

Graf..

MAKROEKONOMIE – historie

Makroekonomie se datuje až od 20.- 30. let 20. století.

2 hlavní makroekonomické teoretické přístupy:

Hlavní proudy ekonomie

Za hlavní makroekonomické teoretické přístupy (školy, směry) lze považovat

➤ Klasická (neoklasická) ekonomie

Zastánci

V. Klaus, M. Thatcherová, G. Busch, R. Regan,

➤ Keynesiánská ekonomie

J Stiglitz, Clinton,

Klasická ekonomie (klasické pojetí)

Klasický (liberální) přístup reprezentují především tyto směry:

- klasická škola politické ekonomie
- monetarismus
- teorie racionálních očekávání
- ekonomie strany nabídky
- rakouská či chicagská škola atd.

Hlavní představitelé

A. Smith, D. Ricardo, F. von Hajek, M. Friedman,

Klasická ekonomie – hlavní charakteristika

Pro úspěšné fungování ekonomiky řízené neviditelnou rukou trhu je nezbytná existence volných trhů automaticky udržovaných při tzv. plné zaměstnanosti.

Jednotlivci sledují pouze vlastní prospěch, díky působení trhu výrobci uspokojují potřeby kupujících a přitom dochází k potřebné dělbě práce a efektivnímu rozdělování zdrojů

Dva výchozí předpoklady

Lidé sledují svůj ekonomický zájem

Ceny zajišťují svým pohybem neustále obnovování rovnováhy na trzích.

Klasická škola politické ekonomie

Hlavní představitelé

- A. Smith
- T. R. Malthus
- D. Ricardo

A. Smith

Hlavní dílo - Bohatství národů (The Wealth of Nations)

Zdroj bohatství je ve výrobě a motorem ekonomického růstu je dělba práce

Zaměření

- základy tvorby cen rozdělování důchodu
- teorie důchodů, teorie kapitálu, teorie hodnoty
- Teorie rozdělování
- Národní bohatství a dělba práce
- základy inflace a klasickou teorii zahraničního obchodu

Hlavní přínos

Laissez-faire (myšlenka neviditelné ruky trhu)

Tržní mechanismus představuje samoregulační řád a cenový systém organizuje chování lidí automaticky bez centrálního řízení

Zásady do ekonomiky mají špatné účinky a spíše by situaci zhoršilo

T.R.Malthus

Hlavní myšlenky

Populační teorie - populace roste geometrickou řadou ale zdroje obživy aritmetickou

Železný zákon mzdový – růst obyv. povede k poklesu dělnických mezd na minimum;

Zákon klesajících výnosů v zemědělství

D. Ricardo

Zásady politické ekonomie a zdanění

Přínos

Pracovní teorie hodnoty

-Teorie mezinárodního obchodu – kompar. výhoda

-Teorie peněz (kvantitativní teorie peněz)

-Zákonitosti rozdělování důchodů v kapitalistické ekonomice (rozdělování NH produktu mezi hlavní třídy společnosti)

Co jedna spol. třída získává musí být jiné odejmuto

Karl Marx

Hlavní dílo Kapitál

Pracovní teorie hodnoty a teorie nadhodnoty

-dělníci jsou v kapit. vykořisťováni za pomoci teorie nadhodnoty.

- Nadhodnota je rozdíl mezi příjmy a celkovými náklady. Hodnota dělníkovy pracovní síly je menší než hodnota jakou dělník svou prací vytvoří. Tento rozdíl si přivlastní kapitalista. (zisk). Dělníci by měli svou nadhodnotu získat zpět.

Ekonomická interpretace historického vývoje

(za hodnotami se skrývají ekonomické zájmy a určují je, např. rozdílné názory různých ek. tříd.)

Neoklasická ekonomie

Vznik neoklasického paradigmatu - okolo roku 1870.

V těchto letech vydali

Angličan - William Jevons

Rakušan - Carl Menger

Francouz - Léon Walras

svá díla, v nichž nezávisle na sobě formulovali v komplexní podobě teorii mezní užitečnosti.

Typickým znakem - důraz na intenzivní využití matematických metod

Vazba na své předchůdce byl liberalismus neboli předpoklad vnitřní stability hospodářského systému.

Současně se vyvíjely 3 školy

Rakouská škola

Rakouská ekonomie tak byla důsledně subjektivní (tzv. metodologický subjektivismus).

- ekonomické nejsou jevy ovládnány přirozenými zákony, nýbrž subjektivními preferencemi jednotlivců.

Proto škola odmítla aplikaci metod přírodních věd. Rakouští ekonomové považovali používání kvantitativních metod za samoúčelné a bránící pochopení podstaty ekonomických jevů.

Nevyužívají matematiku.

Hlavní zástupci

Carl Menger

teorie směny a teorie peněz

hodnotová teorie

Ludwig von Mises

Teorie peněz a teorie ekonomické kalkulace

Friedrich August von Hayek

Teorie hospodářského cyklu – HC

Lausanská škola

Ekonomové lausanské školy se zabývaly dvěma hlavními tématy:

ekonomickou rovnováhou (pozitivní ekonomie, Walras)

ekonomickým blahobytem (normativní ekonomie, Pareto).

Léon Walras

závislosti mezi všemi ekonomickými subjekty

Wilfredo Pareto,

autorem tzv. ordinalistické verze chování spotřebitele

Cambridgeská škola

William Stanley Jevons

základní myšlenkou bylo tvrzení, že hodnota závisí pouze na užitečnosti

Alfred Marshall

- teorie nákladů
- Firma v krátkém a dlouhém období
- Elastičita poptávky

Arthur Cecil Pigou

Teorie blahobytu a externality

Keynesiánství

Důvod vzniku ? světová hospodářská krize 1929 – krach na burze v USA

Cílem- nalezení alternativního teoretického rámce pro výklad nestability či cyklického vývoje ekonomiky.

Za zakladatele John Maynard Keynes angličan z Cam. univerzity

nový směr označení keynesiánství

Co nová makroekonomická teorie přinesla?

- Poukazuje na nedokonalost trhů a zkoumá možnosti vládní regulace
- Zdůrazňuje poptávkové omezení výroby (efekt D)
- Celkové (Investiční) výdaje jsou nedostatečné pro dosažení tzv. plné zaměstnanosti.
- Ceny a mzdy se přizpůsobují pomalu- jsou nepružné- nerovnováha mezi nabízeným a poptávaným zbožím
- nedobrovolná nezaměstnanost - mzdy nereagují pružně

Keynes navrhl řešení v podobě vládní intervence..

Hl. cíl hosp. politiky státu - vysokého stupně zaměstnanosti mělo být dosaženo aktivní fiskální politikou- rozpočtovou

John Maynard Keynes

Hlavní myšlenka

- kapitalistická tržní ekonomika prodělala ve svém vývoji takové změny, že ve dvacátém století již nemůže úspěšně fungovat pouze na základě samoregulačních tržních sil.

Hlavní přínos

Teorie efektivní poptávky - tzn. produkt vychází z AD

Regulace za pomoci fiskální politiky

2 etapy

1.etapa do napsání *Obecné teorie zaměstnanosti, úroku a peněz*

- rozpracování kvantitativní teorie peněz

- pojednání o penězích

2. etapu začínající napsáním *Obecné teorie*

- hledání příčin deprese a nezaměstnanosti

•Rozhodování o úsporách je závislé na důchodech domácností, a úspory jsou proto funkcí důchodu.

•Teorie efektivní poptávky - Spotřební a investiční funkce

- Investiční multiplikátor

•Teorie ekonomického růstu

	Liberálové	Keynesiánci
Charakter očekávání (pohled do budoucnosti)	Budoucnost je předvídatelná	Budoucnost je nepředvídatelná
Délka období	Zaměření na dlouhé období	Zaměření se na krátké období
Využití zdrojů ekonomiky	Makroekonomická rovnováha při plném využití zdrojů ekonomiky.	Makroekonomická rovnováha při neplném využití ekonomických zdrojů
Vládní regulace	Minimální regulace	Rozsáhlejší regulace pomocí fiskálních nástrojů
Význam jednotlivých trhů	Větší důležitost fin trhu	Trh fyzických statků a služeb

Neokynesiánství

Vznikla integrace liberálních směrů do keynes ekonomie

- Příčinou nedobrovolné nezaměstnanosti je nepružnost cenového systému
- Větší pozornost věnována monetární politice
- Doplnění teorie o dlouhodobé aspekty
- Připojení nabídkové strany ekonomiky
- Cílem bylo zajistit dostatečnou zaměstnanost

Franco Modigliani
Hypotéza životního cyklu

P. A. Samuelson
dynamické teorie, která spojovala teorii hospodářského růstu s teorií hospodářského cyklu

sestrojení a interpretace Phillipsovy křivky

R. M. Solowem
Neoklasická teorie ekonomického růstu

Postkeynesiánství

Postkeynesiánství se vydělovalo postupně v 50. až 70. letech jako relativně samostatný

bylo doplnění Keynesovy teorie efektivní poptávky o teorii cen, rozdělování a peněz

teorie cen a rozdělování zapracované do teorie růstu

Joan Robinsonová
-ekonomie nedokonalé konkurence
-Hospodářský růst

Nové keynesiánství

- Syntéza současných keynesiánských a liberálních směrů
- Cíl je vysvětlit nepružnost cen a mezd – mikroekonomické základy key. teorie
- Zahrnuje prvek nejistoty do rozhodování, s nedostatkem informací.
- Připisuje velký význam externalitám, veřejným statkům, peněžním a finančním trhům
- Obecné rysy keynes. ekonomie byly doplněny o mikroekonomické základy (Mikroekonomická makroekonomie)
A. Okun, G. Mankiw, J Stiglitz

Konzervativní ekonomie

na počátku 70. let se dostávají do popředí zájmu nové teoretické proudy – monetarismus, škola racionálních očekávání a ekonomie strany nabídky.

snahu o renesanci liberalismu

existovala dvě hlavní centra liberálního myšlení

Anglosaská spojená s monetarizmem Chicagské školy

Kontinentální vychází z Freiburské školy-Ordoliberalismus

Ordoliberalismus

Položil teoretické základy poválečné obnovy západního N

W. Eucken

mohou existovat pouze dva ideální typy: svobodné tržní hospodářství (tržní princip, svoboda rozhodování) a centrálně plánované hospodářství (plánování, rozhodování z centra).

Odmítal centrální regulaci a klade důraz na prvky vedoucí k automatického přizpůsobení

Základním prvkem ek. systému je hospodářská soutěž a volná tvorba cen

Zneužití moci lze pomoci protimonopolního a antrastového zákonodárství

Monetarismus

- Rehabilituje monetární politiku.
- Měnová politika má na národní důchod velký vliv naopak efekt rozpočtové politiky je malý
- Společným znakem monetaristů je příslušnost ke kvantitativní teorii peněz

Jestliže má tržní prostředí tyto vlastnosti (tzn. nejsou-li tyto vlastnosti omezeny státními zásahy), je autoregulační schopnost trhů natolik silná, že tržní řešení je efektivnější než státní zásahy.

- Cenová stabilita a dobře fungující tržní mechanismus zajistí i druhý cíl-dostatečnou zaměstnanost

Zakladatelem monetarismu a jeho dominantní osobností:

Milton Friedman

-oblast peněz, peněžní politiky, inflace a nezaměstnanosti. Jeho formulace kvantitativní teorie peněz přináší obhajobu peněz a jejich významu pro růst a rovnováhu ekonomiky.

Zaměřil se na:

- Spotřební funkce a hypotézu permanentního důchodu
- Nová kvantitativní teorie peněz
- Přirozená míra nezaměstnanosti
- Rozpočtová a měnová politika

	Keynesiánskví	Monetarismus	Ordoliberalismus
Důvod vzniku	Světová hosp. krize	Vládní selhání – meze intervencionizmu	Kolaps centrálně řízené ekonomiky
Teoretické závěry	Omezenost AD	Význam měnové rovnováhy	Řád ekonomické soutěže
Role státu	prvořadá	Co nejmenší	Rozhodující v legislativě
Časový horizont	Krátkodobý	Dlouhodobý	Spíše dlouhodobý
Cíle hosp. politiky	Plná zam. Plynulý růst	Měnová stabilita	Soutěživost, konsensus
Nástroje hosp. politiky	fiskální	monetární	systémovotvorné

Novější (soudobé) teorie

Teorie racionálních očekávání

Očekávání = s cílem max. užitek a min. náklady na základě všech dostupných informací

-vychází z klasické ekonomie neklade však tak velký důraz na peníze

-Říká že jednotlivé subjekty se ve svých odhadech mohou mýlit, jejich omyly se vzájemně kompenzují, nemilí se systematicky

- subjekty mají schopnost učit se z minulých chyb

Robert Lucas

Hypotéza racionálního čekávání

Teorie veřejné volby

Je založena na racionálním chováním v ekonomice a politice.

Lidé vstupující do politiky se snaží uspokojovat své vlastní potřeby. Politici na prvním místě prosazují opatření na posílení jejich vlastního významu ne pro veřejné blaho.

Volby jsou ekonomickou analýzou politiky

Využívá se ekonomie k analýze politického chování a rozhodování

Představitel

J. Buchanan

ekonomie veřejného sektoru

Škola strany nabídky

• Nastolení makroekonomické rovnováhy ve stimulaci nabídky jako zdroje bohatství

• Analýza nabídkových podnětů

• Zaměření na daňové sazby - oslabují nabídkové podněty

A.Laffer

- Lafferova křivka

Teorie trvale udržitelného rozvoje (TUR), teorie kvality života

Základem je širší pojetí ekonomie, přírodního prostředí i společenských souvislostí, přičemž dosažení určité míry ekonomického blahobytu musí korelovat s udržením ekologické stability.

Zdroje jsou klasifikovány jako obnovitelné a neobnovitelné

Ekonomická rovnováha a její modely

Podmínky rovnovážného produktu pomocí výdajového key. modelu tzn. model s linií 45°

Model vychází ze skutečnosti, že agregátní výdaje pohánají růst produkce Y (důchodu)

Výdaje zde mají dvojí podobu

-výdaje autonomní (Aa) (nezávislé na výši důchodu)

-Výdaje indukované (závislé na výši důchodu)

Dvousektorový model ekonomiky (2)

$$Y = C + I$$

Třísektorový model ekonomiky (3)

$$Y = C + I + G$$

Čtyřsektorový model ekonomiky (4)

$$Y = C + I + G + NX$$

Determinanty rovnováhy (modelu)

➤Ceny -fixní

➤Existuje – tzn. dostatečné množství nevyužitých Výr fak.

➤Existuje dostatečná kap. Zásoba

➤Fixní mzdy, a ek. proměně jsou reálné

➤Úroveň produktu je určena pouze AD

Dvousektorový model (2 sektor)

Sektor domácností a sektor firem
Celkové výdaje (AD - AD)

- Spotřební výdaje domácností . C
- Investiční výdaje firem I

Agregátní výdaje AD = C + I

Důchod (Y) odpovídá disponibilnímu důchodu (YD)
Y = YD proč? Není tu stát tzn. daně
YD = C+S

C Spotřební funkce

Spotřební výdaje jsou funkcí běžného důchodu

$$C = C_a + cYD$$

A) Autonomní spotřeba (C_a)

- > člověk je nucen provádět některé druhy plateb bez ohledu na běžný důchod - jídlo, vodu, nájem
- > spotřeba nezávislá na velikosti důchodu
- > vyjadřuje velikost spotřebních výdajů pokud Y = 0
- > financování - z úspor

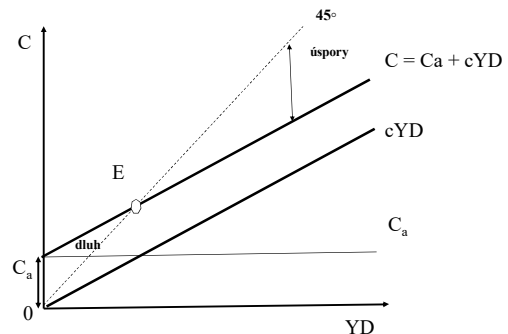
B) Indukovaná spotřeba cY či cYD

> c (mezní sklon ke spotřebě) - Vyjadřuje o kolik se zvýší spotřeba při jednotkovém zvýšení důchodu. (0 a 1) 0,5 znamená při zvýšení důchodu o 100 Kč se zvýší spotřeba o 50 Kč

> každé další jednotky YD je část vynaložená na spotřebu. Mezní sklon ke spotřebě z disponibilního důchodu - MPC nebo zjednodušeně c

$$c \text{ (MPC)} = \text{mezní sklon k spotřebě} = \frac{\Delta C}{\Delta Y} \quad 0 < c < 1$$

Grafické znázornění spotřební funkce C=C_a+cYD

Grafické znázornění spotřební funkce viz tabule

> Linie C má podobu přímky v důsledku konstantního MPC

> Sklon je ovlivněn mezním sklonem ke spotřebě

Přímka 45° představuje body - spotřeba = důchodu
E (C = Y)

APC - průměrný sklon ke spotřebě

Výpočet: C/Y

Hlavní vlastnost: s růstem důchodu klesá

YD	C	APC
3000	3000	1
30000	15000	0,5
60000	25000	0,41

Funkce Úspor domácností (S)

$$S = -S_A + s YD$$

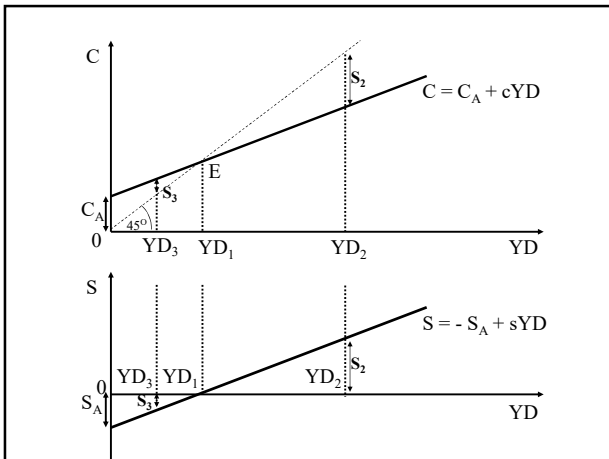
- Úspory nespotřebovanou částí disponibilního důchodu $YD = C + S$
- Výše úspor je určena mezním sklonem k úsporám ($s = MPS$)
- Jsou rostoucí funkcí běžného důchodu

Automní úspor - S_A

- Autonomní úsporami se financuje autonomní spotřeba
- Jejich velikost je negativní a rovná se $C_A = S_A$

Indukované úspory $s YD$

$$s (MPS) = \text{mezní sklon k úsporám} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

Průměrný sklon ke úsporám (APS)

Podíl celkových úspor na disponibilním důchodu.

Výpočet: C/S

Hlavní vlastnost: s růstem důchodu roste

YD	C	S	c	s	APC	APS
0	1000	-1000				
10000	7000	3000	0,6	0,4	0,7	0,3
20000	13000	7000	0,6	0,4	0,65	0,35
30000	19000	11000	0,6	0,4	0,63	0,37
40000	25000	15000	0,6	0,4	0,625	0,375

Rovnovážná produkta u 2 sekt.

Produkce = agregátní poptávce $Y = AD$
 $Y = C + I$ $Y = C + S$ $Y = YD$
 $C + I = C + S \rightarrow$

Rovnovážný produkt lze zjistit i pomocí multiplikátoru

$$Y = a_2 * Aa_2 (C_A + I)$$

Rovnovážná produkce v dvousektorovém modelu ekonomiky je determinována

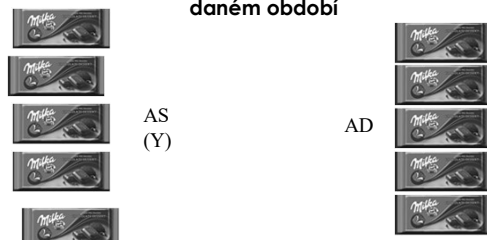
- Mezním sklonem ke spotřebě
- Velikostí autonomních výdajů A_a

Rovnováha

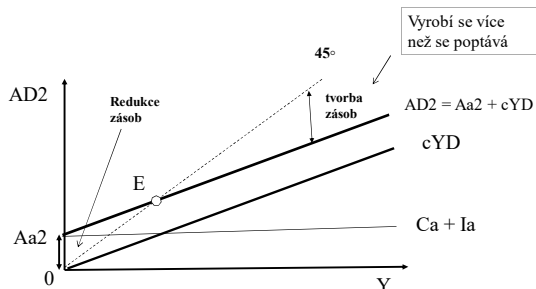
$$AD = Y \text{ (produkt)}$$

Linie 45

Poptávka je schopna realizovat produkt vyrobený v daném období

Rovnovážná produkta u 2 sekt – graf $Y=AD_2$

body na přímce 45 ► $AD = \text{produkci (E)}$

a) Skutečná produkce je větší než rovnovážná →

b) Skutečná produkce je menší než rovnovážná →

c) Žádné síly na změnu úrovně produkce, domácnosti a firmy plánují v bodě rovnováhy vynaložit právě takový objem důchodu, který je generován úrovní produkce, optimum bod E

MULTIPLIKÁTOR a multiplikační efekt

Multiplikátor-číselný koef který uvádí jak se změní produkt v důsledku jednotkového zvýšení autonomních výdajů (Aa)

např. zvýšení I o 1 mld → zvýšení Y o 5 mld.

Jak je to možné ?

růst $A \rightarrow$ růst $AD \rightarrow$ růst $AS \rightarrow$ růst Y

Multiplikační efekt :

Aa např. I vyvolají další růst AD a produktu

<http://education-portal.com/academy/lesson/the-multiplier-effect-and-the-simple-spending-multiplier-definition-and-examples.html#lesson>

Multiplikátory

Jednoduchý výdajový m.

$$a_2 = \frac{1}{(1-c)} = \frac{1}{(1-0,9)}$$

Jaká bude změna produktu vlivem zvýšení investic o 10 mld. $c = 0,9$

$$\Delta Y = a_2 * \Delta Aa$$

Akcelerátor

Vztah mezi objemem vytvářené produkce a stavem kapitálu

$$a = \frac{\Delta K}{\Delta Y} \quad 2 = \frac{2}{1}$$

Kolik kapitálu je potřeba ke zvýšení produkce o 1 K výrobě produkce v hodnotě 1 mld korun je třeba kapitálu ve výši 2 mld.

Platební bilance

Toky spojené s ex. a im. statků a služeb a kapitálu mezi státy (např. ČR ↔ zahraničím)

Systematicky zachycuje ekonomické transakce se zahraničím za určité časové období.

Sestavuje a eviduje ji ČNB

Horizontální struktura

- Běžný účet
- Kapitálový účet
- Finanční účet
- Saldo Chyb a opomenutí

A) Běžný účet

- Obchodní bilance (EX – IM)
- Bilance služeb (cestovní ruch, doprava, poštovní..)
- Primární výnosy : dividendy (Škoda auto do WW)
- Sekundární výnosy : (příspěvky mezinárodním institucím)

(OB+ bilance služeb = bilance výkonů)

B) Kapitálový účet

- Převody kapitálového charakteru (vlastnická práva)
- Převody nevýrobních nefinančních hmotných aktiv
- Převody nehmotných práv

C) Finanční účet (úrokový diferenciál)

- **Přímé zahraniční investice** - (pokud vzniká podíl na řízení, a investice tvoří alespoň 10 % základního jmění)
- **Portfoliové investice majetkového a dluhového charakteru** - nízké kapitálové účasti do 10 %
- Finanční deriváty
- Ostatní investice
- Rezervní aktiva (změna deviz rezerv EUR, USD ...)

D) Chyby a opomenutí (metodické a stat. chyby)

Vyrovnanost platební bilance
běžný účet = finančnímu účtu

BÚ – deficit 20 mld. FÚ – přebytek 20 mld.

Vyrovnání tohoto deficitu

Měnový mechanismus

Větší dovoz → ↑ poptávky po EUR → ↑ nabídky Kč →
oslabení Kč → ↓ Im ↑ Export

Důchodový mech

Při vyšším dovozu → zdroje jsou využívány v zahraničí
→ ↓ HDP → ↓ příjmy domácností a pokles importu

Cenový mechanismus

Pokud země nakupuje statky v zahraničí → ↑ zásob
domácích výrobců → ↓ výroba → ↓ cen → růst
exportu a pokles importu